

УДК
070.447+7.011.26
(477)

DOI 10.30857/2617-
0272.2020.2.5.

КУЗНЕЦОВА І.О.¹, ЛІЛЬЧИЦЬКИЙ О.В.²

¹Видавничо-поліграфічний інститут Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

²Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ОСОБЛИВОСТІ ВІЗУАЛЬНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ СПОРТИВНОГО ЖИТТЯ У ВУЛИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ

Метою роботи є визначення особливостей візуального відображення спортивного життя в існуючому вуличному мистецтві України. Розробка рекомендацій по концептуальному поліпшенню візуального відображення спортивного життя в існуючому вуличному мистецтві України, створюваних об'єктах мистецтва і дизайну, пов'язаних з відображенням особистості в спорті.

Методологія. В роботі використані методи систематизації та актуалізації аналітичної інформації про особливості візуального відображення спорту, учасників спортивних заходів у вуличному мистецтві України. Накопичення, систематизація і реалізація інформації проведені шляхом вивчення спеціалізованої професійної літератури і сайтів із зображеннями вуличного мистецтва України. Дослідження проводилися з акцентом на вуличне мистецтво великих міст України.

Результати. Визначені та охарактеризовані основні відображення візуального спортивного життя в існуючому вуличному мистецтві України. Наведено опис основних тенденцій образотворчого ряду сучасного вуличного мистецтва України, що відображає спортивні заходи.

Наукова новизна. Охарактеризовано особливості вуличної скульптури, муралів та графіті України, які відображають спортивне життя, які спрямовані на вирішення естетичних і, як наслідок, етичних завдань.

Практична значущість. В роботі показані сучасні тенденції оформлення муралів і графіті України, які відображають спорт, що може служити орієнтиром для подальшого створення муралів.

Ключові слова: вуличне мистецтво України, мурал, графіті, вулична скульптура, спорт, відображення спортивного заходу.

Вступ. Спорт є необхідним для зміцнення життєвих потреб людини, адже фізична культура спрямована на збереження і зміцнення здоров'я, розвиток здібностей людини в процесі її рухової активності. Тому, вплив спорту в сучасному світі, де всі життєві цикли, процеси протікають набагато динамічніше і швидше, навіть у порівнянні з ХХ століттям, дуже велике. Заняття спортом для всіх людей, повинно стати способом життя. Спорт і фізична культура закладають основи здорового образу життя, базу здоров'я для людей на довгі роки.

У складних сучасних умовах розвитку суспільства, коли молодь можна схилити до алкоголю, наркотиків та інших видів

пасивного і шкідливого для здоров'я проведення часу, реклама (популяризація) спорту, спортивного способу життя необхідна у будь-якому прояві. Для художників, скульпторів, графічних дизайнерів виникає проблема оптимального привабливого зображення спорту. Перше, до чого повинна бути звернена увага дослідника – це ті об'єкти середовища, які постійно доступні мешканцям мікрорайонів, тому раціонально звертати свою увагу на вуличне мистецтво.

Аналіз попередніх досліджень. На тему вуличного мистецтва на заході існує багато публікацій. В одній з найпопулярніших книг з еволюції графічних стилів в дизайні Стівена Хеллера і Сеймура

Чваста [25, С. 300-301] вказується інформація про вуличне мистецтво, яке розвивається з 1970-х років. Тобто вуличне мистецтво автори відносять до явищ в графічному дизайні XXI століття, що розвиваються разом з неомодернізмом, трансформованим у сучасних умовах орнаментом, інфографікою, лінгвістичним дизайном. Але, ця невелика інформація в самій цитованій книзі з графічного дизайну і мистецтва, швидше підкреслює актуальність вивчення будь-якого значимого явища в контексті вуличного мистецтва, ніж розкриває особливості візуального втілення реклами спортивного способу життя (реклами спорту – РС).

При вивченні публікацій з графічного дизайну треба відзначити, що існують дві гілки базису для даної статті: 1) опис вуличного мистецтва взагалі; 2) публікації про вуличне мистецтво України.

Візуальну інформацію про вуличне мистецтво України можна найбільш повно отримати, вивчаючи сайти з рекомендованими екскурсіями по вивченню муралів, наприклад [24], сутність яких можна коротко описати так: адреса, фотографія, автор, короткий опис сюжету, іноді рік створення. В меншій кількості присутні статті, що описують історію створення муралів, наприклад [3]. Аналіз цих статей, пов'язаних з відображенням спорту в різних об'єктах мистецтва і дизайну, ні в якому разі не стосується історії мистецтв або теорії композиції, мистецтвознавчий аналіз при цьому відсутній. В цілому обидва напрями у пресі в більшості випадків представлені альбомами, тобто зображенням або графіті, або мурала. Мурал в книгах зазвичай описується так: автор, назва, рік видання, опис сюжетної лінії. Останнє іноді необхідно для розуміння зображення. Приклади такого напрямку – це [1] та ін.

Статей, що мають мистецтвознавчий аналіз муралів України, порівняно мало, так

як істотно розвиватися цей напрямок став в останнє десятиліття після революції Гідності, коли Україна і менталітет українців викликав жвавий інтерес у художників всього світу. До таких мистецтвознавчих статей можна віднести такі, як аналіз вуличного мистецтва певного міста, наприклад, м. Черкаси [17]; стислий аналіз муралів України [2]; український мурал в контексті муралів світу [6] тощо. В статтях неможливо описати всі напрями візуальних рядів, які потребують мистецтвознавчого аналізу. Наприклад, в статі [6] не вказані прізвища тих іноземних авторів, які допомогли Україні у 2017 році за версією сайту I Support Street Art (ISSA) увійти в список кращих творів вуличного мистецтва Best Street Art 2017, зайняти лідируюче місце в світі за якістю художнього оформлення муралів [20].

Ще один напрямок – графіті, яке недостатньо розглянуто (наприклад, графіті м. Черкаси описано [17], але недостатньо), не дивлячись на його велику кількість в неблагополучних районах великих міст. Обумовлено це обсягами статей на дану тематику. Найбільш близька до розкриття мистецтвознавчого аналізу вуличного мистецтва України стаття [27], але в ній недостатньо інформації про мурали, зображення яких пов'язане з рекламою спорту.

В інтернеті є відеоролики, в яких представлені інтерв'ю творців графіті в Україні, в тому числі авторів періоду здобуття Україною незалежності. Сутність виступів авторів графіті зводиться до того, що графіті ними створювалися для відображення емоційного стану без будь-якого плану або продуманого сюжету. Ці відеоролики можна розглядати як повтор відомих публікацій візуального ряду на цю тему, наприклад [26].

Проведення опитування художників і дизайнерів України показало, що тема графіті викликає у багатьох фахівців з мистецтвознавства негативну реакцію, що пов'язано з їх естетичним сприйняттям світу.

Але проблема графіті у вуличному мистецтві великих міст в усьому світі існує (крім тоталітарних держав), тому стислий аналіз даного напрямку також буде проведений в даній статті. Таким чином, сформувалася проблемна ситуація у відсутності мистецтвознавчого аналізу.

Постановка завдання. Мета даного дослідження – визначення особливостей візуального відображення спортивного життя в існуючому вуличному мистецтві України і надання рекомендацій щодо його поліпшення.

Результати дослідження. В [28] зазначено, що графіті, як вуличне мистецтво України, розвивається з 1980-х років. Скульптура і монументальне мистецтво за останні 100 років в мистецтві України відображали загальні тенденції розвитку тих країн, в які входили її території (СРСР, Польща та ін.). Можна провести короткий аналіз окремих об'єктів, узагальнити дослідження і дати рекомендації на майбутнє, виходячи з особливостей сприйняття і тенденцій в графічному дизайні XXI ст.

Необхідно відзначити існування пропаганди здорового способу життя, реклама спорту при будь-якому політичному ладі. Ланцюжок мислення керівництва, навіть при тоталітарному керівництві країною, був такий: «здоровий активний відпочинок дітей» – «здоровий юнак (дівчина)» – «здорова армія», тому на території України можна знайти акуратно збережені або напівзруйновані зображення людей, що займаються спортом. Збереглися фотографії, наприклад, фотографії 1955 року скульптури і панно біля стадіону в м. Дніпропетровську (рис. 1) [4].

Мальовничі зображення і кругла скульптура, пов'язані зі спортом, менш збереглися, найчастіше збереглися рельєфи і контррельєфи тому, що вони фізично менш всього піддаються впливу руйнування. На рис. 2 представлено таке контррельєфне зображення дітей, які займаються спортом

(дитячий оздоровчий табір в Пущі-Водиці, фото автора статті, січень 2020 р.).

Крім традиційних, для сорокових років ХХ століття, так званих «дівчат з веслом», тобто не дуже високоякісної скульптури з паркової зони, необхідно відзначити окремі скульптурні пам'ятники, виконані професійно в контексті формоутворення свого часу. На рис. 3 [16] зображено пам'ятник монументального мистецтва та історії, присвячений футболістам київського «Динамо», загиблих в роки Другої світової війни. Скульптор Іван Горовий в 1971 році висік чотири фігури футболістів на гранітній стелі. Візуальний аналіз підтвердив наявність муралів, присвячених сучасному спортивному життю в Україні.

Перебуваючи в ностальгійному стані за своїм дитинством і юнацтвом, сучасні художники використовують художні прийоми виразності 1970-х – 1980-х років. На рис. 4 [12] рекламу спорту винесено на перший план.

У муралах може бути використана багатофігурна складна композиція (рис. 5) [11] і зображення окремих ведучих спортсменів (рис. 6) [13].

Більшість муралів, на яких відображаються різні види спорту, мають глобалізаційний характер. Але існує і деяка специфіка, яка буде проявлятися яскравіше. Це прив'язка до тем певних регіонів. Так, для розвитку пляжних видів спорту в місті Чорноморську у 2007 році була створена Асоціація пляжних видів спорту. Був відкритий пляжний спортивний комплекс, на території якого проходять міжнародні спортивні заходи. І, відповідно, головним напрямом зображуваних видів спорту в цьому регіоні є все, що пов'язано з морем і активними видами відпочинку.

Таке зображення надане на рис. 7 [19], присвячене взаємозв'язку моря і спорту. Закономірно, якщо в м. Івано-Франківську або в Закарпатській області з'являться мурали і графіті із зображенням лижного спорту

Рис. 1. Скульптура і панно в м. Каменському (Дніпродзержинськ), присвячені спорту (фото 1955 р.)

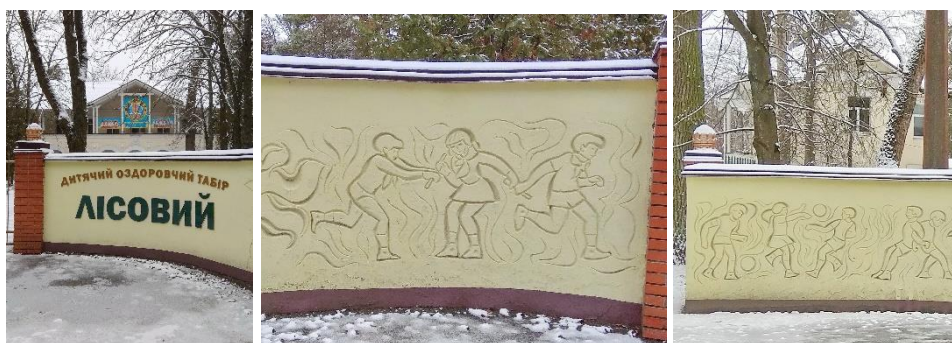

Рис. 2. Контррельєф із зображенням дітей, що займаються спортом (Пуща-Водиця, 2018 р.)

Рис. 3. Пам'ятник футболістам Київського «Динамо», загиблим в роки Другої світової війни. Скульптор Іван Горовий, м. Київ, 1971 р.

Рис. 4. Мурал «Спорт-ремейк». Автор Катерина Дядюк, м. Вінниця, 2019 р.

Рис. 5. Мурал, створений на фасаді Центру культури і мистецтв КПІ ім. Ігоря Сікорського. Автор Аарон Лі Хилл, м. Київ. 2016 р.

Рис. 6. Мурал, що відображає стрибок української спортсменки з художньої гімнастики, чемпіонки світу Анни Різатиної. Автор Мэґи Финтан, м. Київ, 2015 р.

Але, станеться це не так стрімко, так як розвиток вуличного мистецтва більш характерний для великих промислових міст. Іншій регіональний приклад: прагнення згладити негативне враження від промислових зон міста. Так, на території шахт з'являються мурали реклами спорту. У 2019 р. на території кам'яного кар'єру в м. Запоріжжя з'явився мурал (рис. 8) [8], відволікаючий від неприязні реального оточення безплідної землі своїм оптимістичним містом майбутнього, в якому будують стадіони.

Любов до спорту необхідно розвивати з дитинства. Найбільш привабливими деяким директорам шкіл здалося використання казкової тематики, пов'язаної зі спортом. Так як української народ прихильно ставиться до всього, що пов'язано з іронією і гумором, найбільшої популярності набули сюжетні лінії, що використовують тематику, пов'язану з серіалом мультфільмів про козаків (рис. 9, рис. 10) [9, 10]. Перша серія використовуваного в якості прототипу мультфільму про пригоди козаків була створена у 1967 р. на українській студії "Київнаукфільм". Рекламі спорту були присвячені три серії: 1) «Як Козаки в футбол грали» – 1970 року, автор Володимир Капустян, режисер Володимир Дахно; 2) «Як Козаки олімпійцями стали» – 1978 року, автор і режисер Володимир Дахно; 3) «Як Козаки в хокей грали» – 1995 року, автор Едуард Кирич, режисер Володимир Дахно. Тому так і виглядають фасади київських шкіл, що викликають посмішку і розуміння переваги занять спортом.

Транспорт в Україні може бути оформлений також в контексті вуличного мистецтва як реклами спорту. В рамках проекту "Видатні українці" спочатку з'явилися трамваї з зображеннями портретів Ярослава Мудрого, Анни Київської, Бориса Патона і Миколи Амосова. Наступним з'явився швидкісний трамвай з портретом видатного тренера українського

спортивного клубу «Динамо» Валерія Лобановського (рис. 11.) [18]. Його зображення в рамках проекту "Видатні українці" показано на тлі орнаменту, по замислу дизайнера, що як би зв'язує історичне минуле України з сучасністю. Після двох історичних особистостей, видатних вченого і лікаря на п'ятому місці для українців знаходиться представник спорту.

Французьке видання France Football опублікувало рейтинг п'ятдесяти найкращих футбольних тренерів в історії цього виду спорту. Заняття місця сприяли досягнення тренерів з клубами, тривалість кар'єри, особисті якості, їхній вплив на розвиток спорту. Якщо своєму французькому тренеру видання дало лише 22 місце, то Валерію Лобановському – шосте місце в списку. Під його керівництвом командою «Динамо» з 1971 по 2002 рік, українці виграли два Кубки володарів кубків і Суперкубок УЄФА, і також отримали більшість своїх титулів.

Ще одне втілення пам'яті про великого українського тренера – скульптурна композиція біля входу в стадіон, тепер носить його ім'я (рис. 11, б) [15]. В. Лобановський зображений на повний зріст, як ніби сидючи на лавці спостерігає за грою своєї команди. Видно, що це якийсь напружений момент, це скульптор передає через напружену застиглу позу. Лавка розташована на півсфері, яка оформлена як частина футбольного м'яча, із зображенням автографа Лобановського на одному з п'ятигранних плям. Поєднання бронзової статуї і цементного постаменту надає статуї експресивності. Рядки з пісні, присвяченій Лобановському, вигравірувані на спинці лавки спереду, на зворотному боці – скульптора Володимира Філатова та архітектора Василя Климик, 2003 р. (перенесений з території стадіону назовні у 2013 р.).

Рис. 7. Мурал «Спорт и море». Авторка Анастасія Білоус (англійка українського походження), м. Черноморск, 2018 р.

Рис. 8. Мурал «Місто майбутнього». Автори: Людмила Кирилук, Владислав Пучинський, Володимир Пастушка, м. Запоріжжя, 2019 р.

Рис. 9. Мурал "Козаки. Спорт" Стіна школи №131. Автор Віталій Гидеван, м. Київ, 2016 р.

Рис. 10. Мурал "Козаки. Хоккей" стіна школи №223. Автори: Віталій и Богдан Гидеван, м. Київ, 2017 р.

а

б

в

Рис. 11. Зображення українського тренера В. Лобановського у м. Києві: а – зовнішня реклама на швидкісному трамваї; б – скульптурна композиція біля київського стадіону «Динамо»; в – графіті на проспекті В Лобановського

Ультрас «Динамо-Київ» не могли не виявити свого схилення перед яскравістю видатної особистості, і на проспекті Лобановського у 2015 році на темному тлі кількох електрощитових з'явилося зображення В. Лобановського (рис. 11, в) [21]. У «Фейсбуку» фанати повідомили, що дані роботи входили у рамки Акції «Малюю за «Динамо».

Аналіз зображення особи В. Лобановського, як професійними авторами, так і непрофесіоналами, показує на відображення відчуття печалі і втрати футбольних уболівальників; напругу, в якій В. Лобановський як тренер існував. Хотілося

б, щоб головним в пам'яті про Лобановського для майбутніх спортсменів і любителів спорту України залишилися його нестримне прагнення до перемоги, відповідальне ставлення до роботи і виконання громадянського обов'язку.

Окремим напрямом можуть бути графіті фанатів – уболівальників різних спортивних клубів. Спалах появи графіті на спортивну тематику у 2012 році через Чемпіонат Європи з футболу (UEFA EURO 2012) був закономірним. На рис. 12 [23] і рис. 13 [5] представлено графіті фанів двох різних спортивних клубів України: «Динамо» (Київ) і «Дніпро» (Дніпро).

Рис. 12. Графіті ультрас спортклубу «Динамо», м. Київ

Рис. 13. Графіті ультрас спортклубу «Дніпро», м. Дніпро

Рис. 14. Графіті реклами спорту, м. Дніпро

Рис. 15. Частина створеного мурала школи № 99 м. Києва і процес його створення дорослими і школярами

Не дивлячись на те, що вони створювалися різними людьми в різних містах, основна сутність композиції одна і та ж: шрифтова горизонтальна композиція, посередині з логотипом спортивного клубу. Використання такої форми закономірно, особливо при наявності довгих стаціонарних плоских зборів. Завдяки наявності таких великих площ в різних містах України існує можливість самодіяльним художникам створювати багатофігурні композиції, в тому числі, і на тему спорту. На рис. 14 представлені такі рисунки на паркані у м. Дніпро [3].

Цікавим не з художньої творчості, а по соціальному звучанню, є мурал забору СЗШ № 99 м. Києва, створений за ідеєю дизайнера Ганни Мейсон. Мурал створювався школярами, їх батьками та жителями сусідніх будинків за ескізами Мейсон і інший представниці волонтерського об'єднання «Kind Craft» художниці Наталії Стащенко. Пропонувалось багато тем, обрана була спортивна тема, як близька і необхідна всім. Через колективність створення такої мурал прослужить довше (рис. 15) [14].

Такі заходи по колективному створенню муралів згуртовують членів

суспільства, привертають його увагу до вирішення естетичних і етичних завдань.

Висновки. На даний момент, найбільш естетично привабливими з об'єктів сучасного вуличного мистецтва, присвяченого рекламі спорту, є мурали. До основних сюжетних тем на глобалізаційну тематику можна віднести узагальнений образ, зображення певного спортсмена, певного виду спорту. У регіональних сюжетних темах можна виділити два види: прив'язки до географічного положення (у відповідності з цим пріоритетними видами спорту) і зображення реклами спорту як реабілітації і зміцнення імунної системи людини в забруднених районах. Необхідно більше звертати уваги на національну спеціалізацію зображення реклами спорту, яка на даний момент представлена в недостатній кількості. Перспективи подальших досліджень можуть бути пов'язані з розробкою рекомендацій по створенню об'єктів мистецтва і дизайну, що відображають спорт, зокрема з рекомендаціями більш докладного вивчення різних історичних стилів для відображення гідної особистості тощо.

Література

1. Армстронг С. Стрит-арт. Москва: Ад Маргинем. 2019. 176 с.

2. Гаврилюк Б. Український мурал-арт у контексті світового мистецтва. Вісник Львівської національної академії мистецтв. Львів. 2018. Вип. 37. С. 241-254.

3. Днепр в цвете: где находятся самые крутые граффити города // ИНФОРМАТОР - URL: <https://dp.informator.ua/2018/08/03/dnepr-v-tsvete-gde-nahodyatsya-samye-krutye-graffiti-goroda/> (дата звернення 11.04.2020).

4. Днепродзержинск. Стадион «Победа». Подборка фотографий 1950-1960-х годов / Днепропетровская область. Футбольное исследование региона. Ретро. URL: <https://fdr2012.wordpress.com/category/%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B7%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D1%8B/> (дата звернення 19.03.2020).

<https://fdr2012.wordpress.com/category/%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA/>

5. Приднепровск. Манеж тренировочной базы футбольного клуба «Днепр». URL: <https://fdr2012.wordpress.com/category/%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA/> (дата звернення 19.03.2020).

6. Колісник О.В., Пономарьова, Н.С. Муралі як засіб соціальних комунікацій. Порівняння світового досвіду. Art and design. 2019. № 6. С. 62-73. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.2.6> (дата звернення 19.03.2020).

7. Лобановский включен в список лучших тренеров в истории. URL: <http://vlasti.net/news/296276> (дата звернення 17.03.2020).

8. Мурал «Город будущего». URL: <https://korrespondent.net/city/zaporozhye/4163011-v-zaporozhe-sozdaly-krupneishyi-mural-v-ukrayne> (дата звернення 30.03.2020).
9. Мурал "Казакі. Спорт". URL: <http://vkieve.net/street-art/mural-kazaki-sport-na-stene-shkoly-131> (дата звернення 30.03.2020).
10. Мурал "Казакі. Хоккей". URL: <http://vkieve.net/street-art/mural-kazaki-xokkej-na-stene-shkoly-223> (дата звернення 30.03.2020).
11. Мурал на фасаді ЦКМ КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ. URL: <https://kpi.ua/ru/ckm-mural> (дата звернення 30.03.2020).
12. Мурал Спорт ремейк. URL: <https://vinbazar.com/news/kultura-i-sport/vinnitsiki-murali-2019-yak-viglyadayut-novi-miskistinopisifoto> (дата звернення 30.03.2020).
13. Мурал, отражающий прыжок украинской художественной гимнастики и чемпионки мира Анны Ризатдиновой. URL: <http://vkieve.net/street-art/graffiti-anna-rizatdinova> (дата звернення 30.03.2020).
14. Олімпійський урок в СЗШ № 99 м. Києва. Середня загальноосвітня школа I-III ступенів №99 міста Києва. 7 вересня 2018 р. URL: <http://sch99.at.ua/news/olimpijskij-urok-v-szsh-99-m-kiyeva/2018-09-07-531> (дата звернення 30.03.2020).
15. Памятник тренеру Киевского «Динамо» Валерию Лобановскому (Киев). URL: <https://tut-kiev.com/ru/pamyatnik-lobanovskomu-3411.html> (дата звернення 30.03.2020).
16. Памятник футболистам киевского «Динамо», погибшим во время Второй мировой войны (Киев). URL: <https://zeft.in.ua/ru/pamyatnik-futbolistam-kiyevskogo-dinamo-pogibshim-vo-vremya-velikoj-otechestvennoj-vojny/> (дата звернення 14.03.2020).
17. Романенко Н.Г., Вискварка Я.М., Галицька О.В. Street-арт та його розвиток на вулицях міста Черкаси. Теорія та практика дизайну. 2013. № 4. С. 53-64.
18. Савчук Е. В Києве появился трамвай с изображением Лобановского // FOOTBOOT.com. URL: <https://www.footboom.com/ukrainian/news/152343-3536-v-kiyevе-poyavilsja-tramvay-s-izobrazheniyem-lobanovskogo-foto.html> (дата звернення 25.03.2020).
19. Спорт и море: как создавали самый большой мурал в Черноморске. URL: <https://chernomorsk.com.ua/news/sport-i-morie-kak-sozdavali-samyi-bol-shoi-mural-v-chiernomorskie> (дата звернення 30.03.2020).
20. Три українських мурала признаны лучшими в мире. БЖ. URL: <https://bzh.life/gorod/best-street-art-2017> (дата звернення 14.03.2020).
21. У Києві з'явилися графіті зі зображенням Лобановського. URL: <https://glavcom.ua/sport/news/u-kijevi-zyavilisya-grafiti-zi-zobrazhennyam-lobanovskogo-foto-622761.html> (дата звернення 20.03.2020).
22. Ультрас «Динамо» прикрасили графіті фасад одного з будинків на Майдані Незалежності. URL: <https://glavcom.ua/sport/news/ultras-dinamo-prikrasili-grafiti-fasad-odnogo-z-budinkiv-na-maydani-nezalezhnosti-foto-617674.html> ГЛАВКОМ (дата звернення 17.03.2020).
23. Ультрас «Динамо» 100 дней в нон-стоп режиме бомбили граффити о клубе. Невероятно. URL: <https://ua.tribuna.com/tribuna/blogs/dynamonline/2610367.html> (дата звернення 30.03.2020).
24. Экскурсия «Муралы и уличная скульптура Киева» / ЛАДЬЯТОUR. URL: <https://ladya-tour.com/services/ekskursiya-muraly-kiyeva>.
25. Heller S., Chwast S. Graphic Style From Victorian to New Century. New York: Pushpin Editions. 2011. 316 с.
26. Bios B., Ayokid E. Лераси*. Ukrainian graffiti 2018-2019. Odessa: [b. v.]. 2019. 320 p.
27. Kuznetsova I., Dudnik I., Lylchyt'skyi O. National and globalization features in sculptural, pictorial and font compositions of modern street art in Ukraine. DISEGNARECON. 2020.
28. Leros G., Moiseienko S. Kyiv Street Art. 2010-2017. Kyiv: Sammit-book, 2018. 340 p.

References

1. Armstrong, S. (2019). *Strit-art*. Moskva: Ad Marginem. [in Russian].
2. Gavrilyuk, B. (2018). *Ukrain'skiy mural-art u konteksti svitovogo mistetstva* [Ukrainian mural art in the context of world art]. *Visnik Lvivskoi natsionalnoi akademii mistetstv*. Lviv. Vip. 37. 241-254. [in Ukrainian].
3. Dnepr v tsvete: gde nakhodyatsya samyye krutyie graffiti goroda [Dnieper in color: where are the coolest graffiti of the city]. // *INFORMATOR* - URL: <https://dp.informator.ua/2018/08/03/dnepr-v-tsvete-gde-nahodyatsya-samyie-krutyie-graffiti-goroda/> (last accessed 11.04.2020) [in Russian].

4. Dneprodzerzhinsk. Stadion "Pobeda". Podborka fotografiy 50-60 godov / Dnepropetrovskaya oblast. Futbolnoye issledovaniye regiona [Dneprodzerzhinsk. Victory Stadium. A selection of photographs of the 1950-1960s / Dnepropetrovsk region. Football study of the region]. // Retro. URL: <https://fdr2012.wordpress.com/category/%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B7%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D1%8B/> (last accessed 19.03.20) [in Russian].
5. Pridneprovsk. Manezh trenirovochnoy bazy futbolnogo kluba «Dnepr» [Pridneprovsk. Arena of the training base of the football club "Dnipro"]. URL: <https://fdr2012.wordpress.com/category/%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA/> (last accessed 19.03.20) [in Russian].
6. Kolisnik, O.V., Ponomarova, N.S. (2019). *Murali yak zasib sotsialnikh komunikatsiy. Porivnyannya svitovogo dosvidu* [Murals as a means of social communication. Comparison of world experience]. Art and design. 6. 62-73. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.2.6> [in Ukrainian].
7. Lobanovskiy vklyuchen v spisok luchshikh trenerov v istorii [Lobanovsky is included in the list of the best coaches in history]. URL: <http://vlasti.net/news/296276> (last accessed 17.03.20) [in Russian].
8. Mural «Gorod budushchego». Avtory: Lyudmila Kirilyuk. Vladislav Puchinskiy. Vladimir Pastushka [Mural "City of the Future"]. URL: <https://korrespondent.net/city/zaporozhye/4163011-v-zaporozhe-sozdaly-krupneishyi-mural-v-ukrayne> (last accessed 30.03.20) [in Russian].
9. Mural "Kazaki. Sport" [Mural "Cossacks. Sports"]. URL: <http://vkieve.net/street-art/mural-kazaki-sport-na-stene-shkoly-131> (last accessed 30.03.20) [in Russian].
10. Mural "Kazaki. Khokkey" [Mural "Cossacks. Hockey"]. URL: <http://vkieve.net/street-art/mural-kazaki-xokkej-na-stene-shkoly-223> (last accessed 30.03.20) [in Russian].
11. Mural na fasade TsKM KPI im. Igorya Sikorskogo. Kyiv [Mural on the facade of the Central Committee of the KPI. Igor Sikorsky. Kiev]. URL: <https://kpi.ua/ru/ckm-mural> (last accessed 30.03.20) [in Russian].
12. Mural Sport remeyk [Mural Sports remake]. URL: <https://vinbazar.com/news/kultura-i-sport/vinnitsiki-murali-2019-yak-viglyadayut-novi-miskistinopisifoto> (last accessed 30.03.20) [in Russian].
13. Mural. otrazhayushchiy pryzhok ukrainskoy khudozhestvennoy gimnastki i chempionki mira Anny Rizatdinovoy. [Mural reflecting the jump of Ukrainian rhythmic gymnast and world champion Anna Rizatdinova]. URL: <http://vkieve.net/street-art/graffiti-anna-rizatdinova> (last accessed 30.03.20) [in Russian].
14. Olimpiyskiy urok v SZSh № 99 m. Kiya. Cerednya zagalnoosvitnya shkola I-III stupeniv №99 mista Kiya [Olympic lesson in SZSh № 99, Kyiv. Secondary school of I-III degrees №99 of the city of Kyiv]. URL: <http://sch99.at.ua/news/olimpijskij-urok-v-szsh-99-m-kiya/2018-09-07-531> (last accessed 30.03.20) [in Ukrainian].
15. Pamyatnik treneru Kiyevskogo «Dinamo» Valeriyu Lobanovskomu (Kyiv) [Monument to the coach of Kiev "Dynamo" Valery Lobanovsky (Kiev)]. URL: <https://tut-kiev.com/ru/pamyatnik-lobanovskomu-3411.html> (last accessed 30.03.20) [in Russian].
16. Pamyatnik futbolistam kiyevskogo «Dinamo». pogibshim vo vremya Vtoroy mirovoy voyny (Kyiv) [Monument to the football players of Kiev "Dynamo" who died during the Second World War (Kiev)]. URL: <https://zeft.in.ua/ru/pamyatnik-futbolistam-kievskogo-dinamo-pogibshim-vo-vremya-velikoj-otechestvennoj-vojny/> (last accessed 14.03.20) [in Russian].
17. Romanenko, N.G., Viskvarka, Ya.M., Galitska, O.V. (2013). *Street-art ta yogo rozvitok na vulitsyakh mista cherkasi. Teoriya ta praktika dizaynu* [Street art and its development on the streets of Cherkasy. Theory and practice of design.]. Zbirnik naukovikh prats. Kyiv. № 4. 53-64. [in Ukrainian].
18. Savchuk, E. V Kiyeve poyavilsya tramvay s izobrazheniyem Lobanovskogo [A tram with a picture of Lobanovsky appeared in Kyiv]. // FOOTBOOT.com. URL: <https://www.footboom.com/ukrainian/news/152343-3536-v-kiyev-poyavilsja-tramvay-s-izobrazheniyem-lobanovskogo-foto.html> (last accessed 25.03.20) [in Russian].
19. Sport i more: kak sozdavali samyy bolshoy mural v Chernomorske [Sports and the sea: how to create the largest mural in Chernomorsk]. URL: <https://chernomorsk.com.ua/news/sport-i->

[morie-kak-sozdavali-samyi-bol-shoi-mural-v-chiernomorskie](#) (last accessed 30.03.20) [in Russian].

20. Tri ukrainskih murala priznany luchshimi v mire [Three Ukrainian murals recognized as the best in the world]. / BZh. URL: <https://bzh.life/gorod/best-street-art-2017> (last accessed 14.03.20) [in Russian].

21. U Kiyevi z'yavilisya grafiti zi zobrazhennyam Lobanovskogo [In Kiev, they've seen graphic images of Lobanovsky's]. URL: <https://glavcom.ua/sport/news/u-kijevi-zyavilisya-grafiti-zi-zobrazhennyam-lobanovskogo-foto-622761.html> (last accessed 20.03.20) [in Ukrainian].

22. Ultras «Dynamo» prikrasili grafiti fasad odnogo z budinkiv na Majdani Nezalezhnosti [Ultras "Dynamo" decorated the facade of one of the houses on Independence Square with graffiti]. URL: <https://glavcom.ua/sport/news/ultras-dynamo-prikrasili-grafiti-fasad-odnogo-z-budinkiv-na-maydani-nezalezhnosti-foto-617674.html> GLAVKOM (last accessed 20.03.20) [in Ukrainian].

23. Ultras «Dynamo» 100 dnej v non-stop rezhime bombili grafiti o klube [Ultras Dynamo 100

days in non-stop mode bombed graffiti about the club]. Neveroyatno URL: <https://ua.tribuna.com/tribuna/blogs/dynamonline/2610367.html> (last accessed 30.03.20) [in Russian].

24. Ekskursiya «Muraly i ulichnaya skulptura Kieva» [Excursion "Murals and street sculpture of Kiev"]. LADYaTOUR. URL: <https://ladya-tour.com/services/ekskursiya-muraly-kieva> (last accessed 18.03.20) [in Russian].

25. Heller, S., Chwast, S. (2011). *Graphic Style From Victorian to New Century*. New York: Pushpin Editions. [in English].

26. Bios, B., Ayokid, E. Легаси*. (2019). *Ukrainian graffiti 2018-2019*. Odessa: [b. v.]. [in English].

27. Kuznetsova, I., Dudnik, I., Lylchytskyi, O. (2020). *National and globalization features in sculptural, pictorial and font compositions of modern street art in Ukraine* //DISEGNARECON. [in English].

28. Leros, G., Moiseienko, S. (2018). *Kyiv Street Art. 2010-2017*. Kyiv: Sammit-book. [in English].

PECULIARITIES OF VISUAL MAPPING OF SPORTS LIFE IN STREET ART OF UKRAINE

KUZNETSOVA I.O.¹, LYLCHYTSKYI O.V.²

¹*Institute of Publishing and Printing of National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

²*National Academy of Fine Art and Architecture*

Purpose. Determining the features of the visual display of sports life in the existing street art of Ukraine. Issuing recommendations on the conceptual improvement of the visual display of sports life in the existing street art of Ukraine, for the created objects of art and design related to the reflection of personality in sports.

Methodology. The paper used the methods of systematization and updating of analytical information about the features of the visual display of sports topics in the street art of Ukraine. The accumulation, systematization and implementation of information was carried out by studying specialized

ОСОБЕННОСТИ ВИЗУАЛЬНОГО ОТОБРАЖЕНИЯ СПОРТИВНОЙ ЖИЗНИ В УЛИЧНОМ ИСКУССТВЕ УКРАИНЫ

КУЗНЕЦОВА И.А.¹, ЛИЛЬЧИЦЬКИЙ О.В.²

¹*Издательско-полиграфический институт Национального технического университета «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»*

²*Национальная академия изобразительного искусства и архитектуры*

Цель. Определение особенностей визуального отображения спортивной жизни в существующем уличном искусстве Украины. Выдача рекомендаций по концептуальному улучшению визуального отображения спортивной жизни в существующем уличном искусстве Украины, создаваемых объектах искусства и дизайна, связанных с отражением личности в спорте.

Методология. В работе использованы методы систематизации и актуализации аналитической информации об особенностях визуального отображения спорта, участников спортивных мероприятий в уличном искусстве Украины. Накопление, систематизация и реализация информации проведены путем изучения специализированной профессиональной

professional literature, relevant sites, field studies in Kyiv and the region. Studies were conducted with a focus on street art in large cities of Ukraine.

Results. The main displays of sports life in the existing street art of Ukraine are identified and characterized. The main trends of the visual series of modern street art of Ukraine, reflecting sporting events, are described. A comparative analysis of some trends in the design of murals and graffiti is done. Abstract recommendations are given for improving street art in the country.

Scientific novelty. The paper describes the features of street sculpture, murals and graffiti of the country. Abstract recommendations are given to improve the modern street art of Ukraine, aimed to solve aesthetic and, as a result, ethical problems.

Practical significance. The paper shows modern trends in the design of murals and graffiti of Ukraine, reflecting the sports life of Ukraine, which can serve as a guide for creating new murals.

Keywords: *street art of Ukraine, mural, graffiti, street sculpture, sport, display of a sporting event.*

литератури, сайтів з зображеннями уличного мистецтва України, натурних досліджень по городу Києву і області. Дослідження проводились з акцентом на уличне мистецтво великих міст України.

Результати. Визначено і охарактеризовано основні зображення спортивного життя в існуючому уличному мистецтві України. Приведено опис основних тенденцій образотворчого ряду сучасного уличного мистецтва України, що відображає спортивні заходи, проведено порівняльний аналіз деяких тенденцій оформлення муралів і графіті. Дані конспективні рекомендації по покращенню уличного мистецтва в країні.

Наукова новизна. В роботі охарактеризовано особливості уличної скульптури, муралів і графіті країни, з яких випливають рекомендації по покращенню сучасного уличного мистецтва України, спрямовані на вирішення естетичних і, як наслідок, етичних завдань.

Практичне значення. В роботі показано сучасні тенденції оформлення муралів і графіті України, що відображають спорт, що може слугувати орієнтиром для подальшого створення муралів.

Ключові слова: *уличне мистецтво України, мурали, графіті, улична скульптура, спорт, зображення спортивного заходу.*

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРІВ:

Кузнєцова Ірина Олексіївна, д-р мист., професор, професор кафедри графіки Видавничо-поліграфічного інституту Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», ORCID 0000-0002-4267-7031, **e-mail:** iakuzmore@gmail.com

Лільчицький Олег Володимирович, старший викладач кафедри культури та соціально-гуманітарних дисциплін, Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, ORCID 0000-0002-4267-7031, **e-mail:** olegvolya1970@ukr.net

Цитування за ДСТУ: Кузнєцова І. О., Лільчицький О. В. Особливості візуального відображення спортивного життя у вуличному мистецтві України. *Art and design*. 2020. №2. С. 61-72.

Citation APA: Kuznetsova, I.O., Lylchytyskyi, O.V. (2020) Peculiarities of visual mapping of sports life in street art of Ukraine. *Art and design*. 2. 61-72.

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.2.5>